

Job was een vrome man. Natuurlijk zong hij de psalmen. Ook psalm 107. *Hodu la-adonai ki-tov*, zong hij, loof de Ene, want hij is goed! En dan volgt een heel verhaal. De psalm die we zongen was er een stukje van. Het verhaal vertelt waarom de Ene goed is. In het noodweer op zee bedaart hij de storm. Hij schiet de zeelieden te hulp. Hij schiet zelfs te hulp wie zich tegen hem verzet. Als ge in nood gezeten geen uitkomst ziet, wil dan nooit vergeten: God verlaat u niet.

Dit geloofde Job. Uit dankbaarheid leefde hij zoveel als hij kon als mens naar Gods hart. Hij was rechtschapen en onberispelijk, vertelt ons de bijbel.

Maar dan komt het ongeluk over hem. Zijn kinderen komen om bij een ramp. Zijn bezittingen worden geroofd en al zijn kapitaal verdwijnt. Tenslotte wordt hij ziek. De ellende is niet te peilen.

En waar is God?

Nooit heeft hij getwijfeld aan psalm 107. En nu is hij in nood. Zit hij in een woeste storm op zee. Maar God redt hem niet.

Job kan hier met zijn verstand niet bij. Hij heeft toch niks verkeerd gedaan? Waarom dan deze afwijzing door God? Hij is boos en teleurgesteld en hij klaagt God aan:

Ik roep U om hulp, maar U antwoordt niet;
ik sta voor U, maar U wilt mij niet zien.
U bent wreed voor mij geworden,
met al uw kracht hebt U zich tegen mij gekeerd.
Keert men zich tegen een mens in nood,
wanneer hij, de ondergang nabij, om hulp roept?

Ook Marcus heeft psalm 107 gekend. Het verhaal dat hij over Jezus vertelt, is er een echo van. Met zijn leerlingen vaart Jezus het meer van Galilea over. Een geweldige storm steekt op en de leerlingen staan doodsangsten uit. Ze roepen Jezus om hulp. Hij spreekt de wind bestraffend toe. En de wind gaat liggen.

In het verhaal van Markus wordt psalm 107 werkelijkheid. Als ge in nood gezeten geen uitkomst ziet, wil dan nooit vergeten: God verlaat u niet.

Maar Job dan?

En hoe zit het met al die stormen die wij meemaken?

Waar is hij als we in nood op zee zijn?

Soms kunnen we ons overdonderd voelen door golven van verdriet, teleurstelling en wanhoop.

Gezakt voor het examen. Slecht bericht over je gezondheid. Je relatie die breekt. We zetten alles op alles om overeind te blijven. Zoeken naar reddingsboeien om de storm te overleven. Klein en kwetsbaar zijn we.

Straft God, zoals Job suggereert?

Oké, we zijn niet perfect. We maken fouten. Maar zoveel straf verdienen we niet.

Waarom treft ons dan zoveel ellende in dit leven? Ook wie niet op dit moment zelf in narigheid gedompeld is, kent wel iemand die vastzit, die aan de grond zit en dat niet heeft verdiend. Het kan je boos maken. Hoeveel situaties zijn er niet waarin we ons machteloos voelen. We zouden iets willen doen – maar kunnen niets. We begrijpen de woede van Job.

Afgelopen donderdag overleed Max de Vries – een betrokken lid van de Eshofgemeente. Iemand zei: het is zo tragisch. In 2014 kreeg hij een ernstige hersenbloeding die hem rechtszijdig verlamde. Toen hij in Doorn was voor revalidatie, overleed zijn echtgenote Ina totaal onverwacht aan een hartstilstand. Ondanks het gemis vocht Max zich terug naar het leven. Leerde weer spreken en lopen. In het verleden deed hij aan topsport op de fiets. En hij slaagde er in weer te gaan fietsen, ondanks

zijn rechterarm en -been die deels verlamd bleven.

Hij vond een nieuwe liefde. Met Irene maakte hij mooie reizen.

Anderhalve maand geleden voelde hij zich moe. Onderzoeken volgden. Het ergst denkbare kwam eruit: hij bleek een uitgezaaide, agressieve vorm van kanker te hebben. Hij werd 73 jaar oud.

Het verhaal van Job lijkt te zeggen: heb geduld, het komt goed. Het verhaal van Marcus lijkt te zeggen: houd moed, het komt goed.

Komt het goed...?

Soms komt het niet goed.

Maar Max zelf keek er anders tegenaan.

Geen boosheid vanwege zijn verdrietige lot. Ook geen boosheid op God. Hij vond dat hij een mooi leven had gekregen. Toen ik hem vorige week voor het laatst sprak was er één moment waarop hij in tranen was: dat was toen hij zich realiseerde dat hij niet meer zou fietsen. Dat was zijn lust en zijn leven geweest. Eens had hij op het hoogste niveau aan terreinrijden gedaan.

Maar ook daarover was hij rustig. Aanvaardend. Dankbaar dat hij na zijn hersenbloeding nog zoveel kwaliteit van leven had gehad.

Ooit vertelde hij me over zijn agressieve vader. En hoe hij een keuze had gemaakt: zo zou hij nooit worden. Nooit iemand die alleen het negatieve kon benoemen. Die anderen afstrafte vanwege zijn eigen ellende. Hij zou iemand zijn die niet keek naar het half lege maar naar het half volle glas.

Toen ik over de lezing uit Marcus nadacht, moest ik aan Max denken. Hij ervoer de storm van een dodelijke ziekte – maar hij lag als Jezus achterin de boot op een kussen te slapen. Hij onderging chaos van de storm. Hij keek toe hoe het water kolkte en de storm raasde – en raakte niet in paniek.

Rustig blijven en aanvaarden... dat is misschien nog wel het moeilijkste. Wij verzetten ons met hand en tand tegen de stormen in ons leven. Net als Job.

Wat maakte dat Jezus dat niet deed – en dat het ook Max gelukt is te aanvaarden wat hem overkwam? Waarom verzetten wij ons meestal zo?

Ik denk dat we ons verzetten omdat we onszelf verantwoordelijk voelen. Schuldig misschien wel. Zou daar niet de gedachte van een straffende God vandaan komen? Een God die niet bestaat, behalve in onze eigen fantasie?

Net als voor Job. Hij pijnigt zijn hersens over de vraag wat hij dan toch verkeerd heeft gedaan. Komt tot de conclusie dat hij geen kwaad deed. Wat had hij dan toch kunnen doen om dit leed te voorkomen?

Bij ellende kunnen we zomaar deze kant op denken. We voelen schuld. Schuld aan het zakken voor het examen. Had je maar beter moeten leren. Schuld aan het mislukken van je huwelijk. Je hebt je uiterste best gedaan maar het was niet goed genoeg. Schuld aan het ongeluk dat je kreeg met de auto. Je had beter op moeten letten. Schuld aan de ruzie in de familie. Je had in moeten grijpen, de partijen met elkaar moeten verzoenen.

Het zijn vaak die gedachten die het ons moeilijk maken. Waardoor we keihard denken te moeten werken. Nooit genoeg denken te zijn.

Job houdt koppig vol: het lag niet aan mij. Ik heb niets fout gedaan. Maar hoe lang heeft hij niet nodig om dat punt te maken... In eindeloze betogen gaat hij erover door. Er komt geen eind aan zijn beschuldiging van God. Misschien wel vooral om zichzelf te rechtvaardigen. Want ergens knaagt het toch... dat schuldgevoel.

We willen zoveel mogelijk in ons leven in de hand hebben. Het is een begrijpelijke menselijke behoefte. Maar het is niet reëel. Het is een illusie dat we alles kunnen beheersen.

Het is ook hoogmoed, waarmee we onszelf in het centrum zetten. Zo groot en sterk zijn we niet. Zoveel macht hebben we niet.

Jezus ligt te slapen in de boot. Laat alles over zich komen. Hij hoeft het centrum niet te zijn.

Kan ik dat ook?

Kan ik ondergaan wat er gebeurt zonder mezelf verantwoordelijk en schuldig te gaan voelen?

Kan ik verdriet hebben om wat er niet goed gaat zonder mezelf af te wijzen?

Kan ik de ellende gelaten ondergaan – en proberen de draad weer op te pakken? Kan ik stoppen met mezelf te veroordelen vanwege wat er fout gaat?

Uiteindelijk beseft ook Job dat hij het centrum niet is. Hij laat God het middelpunt zijn. En beseft dat zijn persoonlijke leed er niet zoveel toe doet. Hij houdt op met zichzelf te kwellen met allerlei gedachten over zijn eigen aandeel in zijn ellende, over straf van God, over de vraag waarom hem dit toch allemaal overkomt. Hij komt tot rust. Hij ondergaat het. Hij brengt al zijn boze protestgedachten tot rust.

Eindelijk valt hij in slaap. Middenin de storm.

Het is niet het antwoord op de vraag: waarom overkomen ons stormen in het leven?

Het kan ons wel leren hoe we ermee om kunnen gaan.

Blijf niet zoeken naar het antwoord op de vraag: waarom? Kwel jezelf niet met schuldgevoel. Blijf niet in een kringetje om jezelf heen draaien.

Ga slapen.